

ประเทศไทย: คุ้มครองสิทธิในการประท้วง ยุติการดำเนินคดีกับนักกิจกรรม

รัฐบาลยกเลิก “ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง” หลังการประท้วงของผู้คนจำนวนมาก

(กรุงเทพฯ 23 ตุลาคม 2563) รัฐบาลไทยควรสนับสนุนการใช้สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบอย่างต่อเนื่องของการประท้วงที่มีนักศึกษาเป็นแกนนำ และควรมุ่งยุติการดำเนินคดีกับนักกิจกรรมที่เรียกร้องการปฏิรูปทางการเมือง พอร์ทัลฟายโรต์กล่าวในวันนี้ ในวันที่ 22 ตุลาคม รัฐบาลไทยได้ยกเลิก “ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง” แต่ได้ขยายระยะเวลาการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทั่วประเทศต่อไป

ผู้ประท้วงกว่า 80 คนถูกดำเนินคดีเนื่องจากมีส่วนร่วมในการประท้วงเหล่านี้

“รัฐบาลทำถูกต้องแล้วที่ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการฟอรัลด์ไฟโรต์กล่าว “หากคาดว่าจะมีการประท้วงอีก รัฐบาลควรมีเป้าหมายทำงานกับแกนนำการประท้วง แทนที่จะจับกุมคุมขังพวกเขา”

ในการขยายระยะเวลาการประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จนถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีของไทย [แจ้งต่อสื่อมวลชนว่า](#) ภายหลังจากประชุมคณะรัฐมนตรี “หากจะเลิกส่วนนี้ไปก็ไม่เป็นไร [ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในท้องที่กรุงเทพมหานคร] แต่ถ้ามันมีอะไรเกิดขึ้นมา ก็สามารถประกาศพ.ร.ก.ฉุกเฉินร้ายแรงใหม่ได้”

นับแต่วันที่ 13 ตุลาคม ผู้ประท้วงหลายพันคนเข้าร่วมการชุมนุมที่มีนักศึกษาเป็นแกนนำเกือบทุกวันในกรุงเทพฯ และทั่วประเทศ ผู้ประท้วงเรียกร้องให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ และให้นายกรัฐมนตรีลาออก

เพื่อตอบโต้การชุมนุมประท้วง ในวันที่ 15 ตุลาคม นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชาของไทยได้ออก “ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง” ในท้องที่กรุงเทพมหานคร

ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงทั้งสองฉบับ เป็นการประกาศโดยใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามมาตรา 9 ของกฎหมายนี้ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งห้ามการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ ห้ามการเสนอข่าวซึ่ง “อาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว” หรือ “เจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน” ห้าม “การใช้เส้นทางคมนาคมหรือการสัญจรทางน้ำ” และอำนาจอื่น ๆ ตามมาตรา 11 สำหรับใช้ในสถานการณ์ของ “การก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือ...การกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล” นายกรัฐมนตรีมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการจับกุมและควบคุมตัว “บุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน”

ภายหลังจากออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา 11 ในท้องที่กรุงเทพมหานคร รัฐบาลได้ใช้อำนาจเหล่านี้เพื่อปราบปรามผู้ประท้วง โดยสั่งปิดบริการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุม สั่งห้ามการชุมนุมสาธารณะของบุคคลห้าคนหรือกว่านั้น จับกุมและคุมขังผู้ต้องสงสัยว่าเป็นแกนนำการประท้วง ปกป้องผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ และสั่งปิดสำนักข่าว ในวันที่ 16 ตุลาคม ตำรวจใช้รถน้ำแรงดันสูงสลายการชุมนุมอย่างสงบ

นับแต่การประท้วงเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม ข้อมูลของ [ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนระบุว่า](#) ทางภาษาไทยจับกุมผู้ประท้วงอย่างน้อย 90 คน ตามในบรรดาผู้ถูกจับกุม ยังมีอีกแปดคนที่ถูกควบคุมตัว ส่วนอีก 84 คนถูกดำเนินคดีในข้อหาต่างๆ ตั้งแต่การกระทำความผิดด้านจราจรที่เป็นโทษสถานเบา ไปจนถึงข้อหาอาญาร้ายแรง รวมทั้งยุยงปลุกปั่นและความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์

นักกิจกรรมสามคนรวมทั้งสุรนาถ แป้นประเสริฐ อายุ 35 ปี เอกชัย หงส์กังวาน อายุ 45 ปี และบุญเกื้อหนูน เป้าทอง อายุ 21 ปี อาจได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตเนื่องจากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ระหว่างที่มีการชุมนุมอย่างสงบบนถนนพิษณุโลก

ใกล้กับทำเนียบรัฐบาลในกรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลให้มีการชะลอขบวนเสด็จของสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินีและสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ ทางการได้ดำเนินคดีกับนักกิจกรรมทั้งสามคน ตาม มาตรา 110 ประมวลกฎหมายอาญาของไทย ที่ห้ามการประทุษร้ายต่อพระราชินีหรือสมาชิกราชวงศ์ โดยมีระวางโทษสูงสุดเป็น โทษจำคุกตลอดชีวิต

ทั้งนี้ ศาลอาญาให้ประกันตัวบุญเกื้อหนุน เป้าทอง เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม แต่ปฏิเสธคำขอประกันตัวของเอกชัย หงส์กังวาน ส่วน สุรนาค เป็นประเสริฐอยู่ระหว่างรอคำสั่งเพื่อขอประกันตัว ปัจจุบันเอกชัย หงส์กังวานและสุรนาค เป็นประเสริฐถูกควบคุมตัว อยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพฯ

แม้จะมีการยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ลงวันที่ 15 ตุลาคม รองนายกรัฐมนตรียืนยันว่า นายกรัฐมนตรี ยังคงมีอำนาจนำประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามมาตรา 11 ของพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน กลับ มาใช้ได้อีก โดยนายกรัฐมนตรียังคงมีอำนาจอย่างกว้างขวางตามมาตรา 9 ของพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งที่ ผ่านมาได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมโรคโควิด 19 ทั่วประเทศ นับแต่การประกาศใช้พระราชกำหนดใน สถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมโรคโควิด 19 เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 เพื่อรับมือกับโรคระบาดใหญ่

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และกฎหมายไทยคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของทุกคนใน ประเทศไทย เป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 21 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี และตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รัฐอาจจำกัดสิทธิการชุมนุมได้ เมื่อเป็นไปตามข้อบัญญัติของกฎหมาย เป็นการ จำกัดอย่างได้สัดส่วนและเป็น เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ชอบธรรม รวมทั้ง “การปกป้องความมั่นคงของรัฐ การสาธารณสุข หรือ ศีลธรรมอันดี หรือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น” ในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ ทั่วโลก ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิการชุมนุมและรวมกลุ่มอย่างสงบ ได้เผยแพร่ [แนวปฏิบัติ](#) เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2563 โดยเตือนรัฐบาลไม่ให้ใช้วิกฤตครั้งนี้เป็นเหตุผล “เพื่อระงับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ การออก กฎหมายที่ให้อำนาจอย่างกว้างขวางในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการปกครองโดยใช้อำนาจกฎหมายแบบพลการ...”

“จะต้องไม่มีการใช้วิกฤตครั้งนี้ เป็นเหตุผลเพื่อปราบปรามสิทธิ โดยทั่วไป หรือสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและ การสมาคมเป็นการเฉพาะ” ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิการชุมนุมและรวมกลุ่มอย่างสงบ กล่าว

ความกังวลต่อเหตุรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการประท้วง [ตามที่นายกรัฐมนตรีระบุ](#) ก็ไม่อาจถูกใช้เป็นเหตุผลเพื่อจำกัดสิทธิ ในการชุมนุมอย่างสงบ ยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นคณะผู้เชี่ยวชาญที่ให้แนว ปฏิบัติเกี่ยวกับการตีความกติกา ICCPR [ยืนยันว่า](#) “ในหลักการทั่วไปนั้น ไม่อาจอ้างว่าการชุมนุมมีลักษณะยั่วยุ หรืออาจยั่วยุ ให้เกิดการแสดงความเกลียดชังจากประชาชนต่อผู้ประท้วง เพื่อจำกัดการชุมนุมไม่ให้เดินทางต่อไป และต้องมีการคุ้มครอง ผู้ประท้วง” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังระบุต่อไปว่า รัฐต้อง “คุ้มครองผู้ชุมนุมให้รอดพ้นจากการปฏิบัติมิชอบใด ๆ ของ บุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการแทรกแซงหรือการใช้ความรุนแรงจากประชาชนทั่วไป การจัดการประท้วงของฝ่าย ตรงข้าม และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของเอกชน” ตามกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบรวมถึง พันธกรณีในเชิงบวกของของรัฐและตัวแทน ที่จะต้องสนับสนุนให้เกิดการชุมนุมอย่างสงบและคุ้มครองผู้ประท้วง

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและกฎหมายไทย ยังคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพตามข้อ 9 ของกติกา ICCPR และ มาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญไทย โดยถือว่าการจับกุมและควบคุมตัวเกิดขึ้นโดยพลการ เมื่อบุคคลถูกจับกุมหรือควบคุมตัว ในระหว่างการใช้สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมทั้งสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการ แสดงออก และการชุมนุมอย่างสงบ

การจับกุมและควบคุมตัวผู้ประท้วงอย่างสงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการลิดรอนอิสรภาพโดยพลการ ฟอर्टีฟายไรต์ กล่าว

“การปราบปรามผู้ประท้วงโดยรัฐบาลไทยแสดงให้เห็นว่าไม่มีการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของกฎหมายระหว่างประเทศ”
เอมี สมิธกล่าว “ทางการควรปล่อยตัวผู้ประท้วงที่ถูกควบคุมตัว ยกเลิกการดำเนินคดีกับพวกเขาและบุคคลอื่น ๆ และเข้าร่วม
ในการเจรจาที่มีการเคารพสิทธิของผู้ประท้วงอย่างสงบ ซึ่งเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการฟอร์ตี้ไฟไรต์

+66 87 795 5454 (ประเทศไทย, WhatsApp)

+1 207 322 2939 (สหรัฐฯ)

Email: Amy.Smith@FortifyRights.org

Twitter: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

แมทธิว สมิธ, ผู้อำนวยการบริหารฟอร์ตี้ไฟไรต์

+66 85 028 0044 (ประเทศไทย, WhatsApp)

+1 202 503 8032 (สหรัฐฯ)

Email: Mathew.Smith@FortifyRights.org

Twitter: [@MatthewFSmith](https://twitter.com/MatthewFSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)